

ผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาศมรรถนะพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน ในโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง

The Effectiveness of a Competency Development Program for Novice Nurses at an Emergency Department

กรกนก ทรัพย์เฟื่องฟู^{*1} พัทยา แก้วสาร¹ วันเพ็ญ แววีร์คุปต์²
Kornkanok Supfuengfoo^{*1} Pattaya Kaewsarn¹ Wanpen Waelveerakup²
¹มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี ประเทศไทย 11120
¹Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi, Thailand 11120
¹มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม ประเทศไทย 730000
¹Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom, Thailand 73000

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาศมรรถนะพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน ด้านความรู้ และด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน ในโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง ทำการศึกษาในพยาบาลใหม่ ตามเกณฑ์การคัดเลือก จำนวน 15 คน เก็บข้อมูลโดยใช้ 1) โปรแกรมการพัฒนาศมรรถนะพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน และ 2) แบบประเมินผลการใช้โปรแกรมพัฒนาศมรรถนะพยาบาลใหม่ โดยการประเมินตนเองของพยาบาลใหม่ และพยาบาลเชี่ยวชาญ แผนกฉุกเฉิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติทดสอบวิลคอกซ์ ผลการศึกษามี 2 ประเด็น คือ 1) สมรรถนะด้านความรู้ และ 2) สมรรถนะด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สมรรถนะพยาบาลใหม่, สมรรถนะด้านความรู้, สมรรถนะด้านการปฏิบัติทางการพยาบาล, แผนกฉุกเฉิน

Abstract

This study was quasi-experimental research. This study aimed to evaluate the effectiveness of the Novice Emergency Nurse competency development program at an Emergency Department. The sample population consisted of 15 emergency novice nurses, who were selected based on inclusion criteria. The study tools were a Novice Emergency Nurse program, and Evaluation Test of a Novice Emergency Nurse program. The study was analyzed by using descriptive statistics and Wilcoxon signed rank test statistics. The result revealed that following training, the novices had higher levels of nursing knowledge competencies and Nursing Skill Competencies increased significantly at an Emergency Department at the .05 level.

Keyword: Novice Nurse Competency, Nursing knowledge competency, Nursing skill competency, Emergency department

*Corresponding Author: *E-mail : Kornkanok.mn@gmail.com

วันที่รับ (Received) 3 มิ.ย. 2568 วันที่แก้ไขเสร็จ (Revised) 22 ส.ค. 2568 วันที่ตอบรับ (Accepted) 30 ส.ค. 2568

บทนำ

แผนกฉุกเฉินถือว่าเป็นด่านแรกที่สำคัญต่อกระบวนการรักษา มีหน้าที่หลักในการให้บริการแก่ผู้ป่วยอุบัติเหตุฉุกเฉิน ผู้ป่วยบาดเจ็บทั่วไป ทั้งผู้ป่วยทั่วไปที่ไม่มีอาการฉุกเฉินนอกเวลาราชการตลอด 24 ชั่วโมง เป็นการบริการด่านแรกที่ส่งผลต่อชีวิต การฟื้นหาย และสุขภาพของผู้ป่วย รวมทั้งโรคอุบัติใหม่ โรคเรื้อรังที่มีความซับซ้อนขึ้น แนวโน้มการมารับบริการมากขึ้น สถานการณ์ในห้องฉุกเฉินที่ไม่สามารถคาดเดาได้ ทั้งจำนวน อาการหรือความรุนแรงของผู้ป่วย หรือแม้กระทั่งระยะเวลาการให้บริการ ซึ่งแนวโน้มของผู้ป่วย ที่มีภาวะเจ็บป่วยฉุกเฉินจะมากขึ้นทั้งจากอุบัติเหตุและความเจ็บป่วยอื่น ๆ ทั้งในประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ รวมถึงประเทศไทย^{1,2,3}

พยาบาลวิชาชีพที่เป็นบุคลากรหลักที่ให้บริการของห้องฉุกเฉิน จึงต้องมีความรู้ทั้งเรื่องโรคและทักษะด้านการพยาบาลผู้ป่วยในแต่ละสาขา สมรรถนะของพยาบาลฉุกเฉินทั้งในต่างประเทศและประเทศไทย^{2,4,5} ต้องประยุกต์ใช้ความรู้ทุกศาสตร์สาขาของการพยาบาลและอาศัยประสบการณ์ในการตัดสินใจต่อการให้พยาบาลอย่างเหมาะสมทั้งผู้บาดเจ็บอุบัติเหตุฉุกเฉิน (Trauma) ผู้ป่วยฉุกเฉินทั่วไป (Non-Trauma) ซึ่งบทบาทพยาบาลฉุกเฉินเริ่มตั้งแต่จุดคัดกรอง ลำดับความเร่งด่วนของอาการ ให้การพยาบาลระหว่างที่ผู้ป่วยอยู่ในห้องฉุกเฉิน ดูแลส่งต่อและประสานงาน รวมไปถึงการทำหัตถการภายใต้การกำกับของแพทย์และช่วยเหลือแพทย์ในการทำหัตถการต่าง ๆ เช่น การใส่ท่อช่วยหายใจ การใส่สายระบายทรวงอก เป็นต้น

โรงพยาบาลแห่งนี้เป็นโรงพยาบาลระดับตติยภูมิแห่งหนึ่งในเขตสุขภาพที่ 5 ได้พัฒนาความเป็นเลิศในด้านการบริการและเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านการแพทย์ ทั้งเป็น Trauma Center ทำให้ห้องฉุกเฉินต้องเตรียมพร้อมทรัพยากรทั้งด้านอุปกรณ์และบุคลากร ในปี 2563-2565 มีผู้มารับบริการห้องฉุกเฉิน จำนวน 56,450, 52,766 และ 48,680 รายตามลำดับ แต่ละผลัดเวรมีพยาบาลฉุกเฉิน 7-9 คน ต่อภาระงานการดูแลผู้ป่วยเฉลี่ย 45-57 ราย โดยมีพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในห้องฉุกเฉินน้อยกว่า 3 ปี 3-4 คน (ร้อยละ 40) ปฏิบัติงานในหนึ่งผลัดเวร เห็นได้ว่าแผนกฉุกเฉินในโรงพยาบาลแห่งนี้ประสบปัญหาด้านจำนวนพยาบาลวิชาชีพ ทั้งยังพบว่ามีรายงานการเกิดอุบัติการณ์ความเสี่ยงทางคลินิกระดับความรุนแรงระดับ E ขึ้นไป ถึง 5 ครั้ง จากการปฏิบัติงาน

ของพยาบาลใหม่ที่ไม่สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ไม่สามารถประเมินผู้ป่วยได้ถูกต้องตามข้อควรระวังของแต่ละโรคหรือการดูแลคนไข้แต่ละระบบ และไม่สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างเหมาะสม แม้ทางโรงพยาบาลจะจัดให้มีโครงการเพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะแก่พยาบาลจบใหม่ แต่เนื้อหาของโครงการฯ ไม่ครอบคลุมโรคฉุกเฉินที่สำคัญ ไม่มีการกำหนดเวลา แบบแผน การประเมินผลลัพธ์ที่ชัดเจน รวมถึงคุณสมบัติของพยาบาลที่เลี้ยง จึงเป็นสาเหตุให้ไม่สามารถพัฒนาสมรรถนะพยาบาลใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและเพิ่มพูนสมรรถนะพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของ Kolb⁶ และกรอบสมรรถนะพยาบาลฉุกเฉินของ Royal College of Nursing⁷ ในการพัฒนาบุคลากรและเพิ่มคุณภาพการพยาบาลฉุกเฉิน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน ด้านความรู้ และด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉินในโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง

สมมุติฐานการวิจัย

พยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ พยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉินมีระดับสมรรถนะด้านความรู้และด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลสูงขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดสมรรถนะพยาบาลฉุกเฉินของ Royal College of Nursing⁷ 8 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านการสื่อสาร 4) ด้านภาวะผู้นำและการจัดการ 5) ด้านการศึกษา 6) ด้านการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ 7) ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และการตัดสินใจทางวิชาชีพ และ 8) ด้านการพัฒนางานบริการ ร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Kolb⁶

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-

experimental research) แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One group pretest-posttest design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเดียวกัน เนื่องจากจำนวนประชากรมีน้อย จึงทำการศึกษากลุ่มประชากรทั้งหมด จำนวน 15 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) เป็นพยาบาลวิชาชีพที่จบการศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต 2) เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การดำเนินงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินน้อยกว่า 3 ปี และ 3) สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมจนครบทุกขั้นตอน

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตามเอกสารรับรองเลขที่ NS No. 10/2567 ลงวันที่ 23 เมษายน 2567

เครื่องมือในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน โรงพยาบาลราชบุรี ประกอบไปด้วย การอบรมสมรรถนะด้านความรู้ตามคู่มือพัฒนาสมรรถนะพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน, การฝึกปฏิบัติโดยการให้สถานการณ์จำลอง และสถานการณ์จริงภายใต้การกำกับของพยาบาลเชี่ยวชาญ

2) เครื่องมือในการประเมินผลการใช้โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน ประกอบไปด้วย (1) แบบประเมินสมรรถนะความรู้ เป็นข้อสอบแบบปรนัย ประกอบไปด้วย 8 หัวข้อ จำนวน 38 ข้อ และ (2) แบบประเมินสมรรถนะพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน สำหรับประเมินตนเองของพยาบาลใหม่และสำหรับพยาบาลเชี่ยวชาญ เป็นแบบประเมินสมรรถนะด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลใหม่ แบบ Check list แบ่งออกเป็น 3 ด้าน 22 รายการ

โดยผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย นายแพทย์ประจำกลุ่มงานเวชศาสตร์ฉุกเฉิน จำนวน 1 ท่าน พยาบาลวิชาชีพชำนาญการงานการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต จำนวน 2 ท่าน และอาจารย์พยาบาล จำนวน 2 ท่าน ได้ค่าความตรงตามเนื้อหาของคู่มือสมรรถนะพยาบาลใหม่เท่ากับ 0.94 และแบบประเมินสมรรถนะด้านทักษะสำหรับพยาบาลใหม่และพยาบาลเชี่ยวชาญ เท่ากับ 0.99 นำแบบประเมินสมรรถนะด้านความรู้ไป try out ได้ค่าความ

เชื่อมั่นเท่ากับ 0.709 ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-1.0 สำหรับแบบประเมินสมรรถนะด้านทักษะมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคมีค่าเท่ากับ 0.709

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการประเมินสมรรถนะด้านความรู้และด้านทักษะ จากนั้นดำเนินการจัดอบรมตามกิจกรรมของโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปใช้การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าพิสัย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติ Wilcoxon signed rank test เพื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนสมรรถนะด้านความรู้และด้านทักษะก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม เนื่องจากข้อมูลมีการแจกแจงไม่ปกติ และกำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ทำงาน แผนกฉุกเฉิน โรงพยาบาลราชบุรี น้อยกว่า 3 ปี มีอายุระหว่าง 26-30 ปี จำนวน 8 คน (ร้อยละ 53.33) รองลงมาอายุระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 7 คน (ร้อยละ 46.67) ประสบการณ์การปฏิบัติงานแผนกฉุกเฉิน และระยะเวลาปฏิบัติงานในโรงพยาบาลแห่งนี้ พบว่ามีค่าเท่ากัน คือ ระหว่าง 1-2 ปี จำนวน 8 คน (ร้อยละ 53.33) รองลงมา ระหว่าง 2-3 ปี จำนวน 6 คน (ร้อยละ 40) และน้อยที่สุด 0-1 ปี จำนวน 1 คน (ร้อยละ 6.67) และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีวุฒิการศึกษาสูงสุดและตำแหน่งงานปัจจุบัน คือ วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและเป็นพยาบาลประจำการ ตามลำดับ

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ แสดงดังตารางที่ 1, 2 และ 3

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละระดับสมรรถนะด้านความรู้ของพยาบาลใหม่ ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน สำหรับพยาบาลใหม่ (n = 15)

สมรรถนะด้านความรู้	Mean Rank		z	P-value (2-tailed)
	ก่อนเข้าโปรแกรมฯ	หลังเข้าโปรแกรมฯ		
1) การดูแลผู้ป่วยอุบัติเหตุและการจัดการภัยพิบัติ การแปลผล	0.70 ต่ำ	1.28 ปานกลาง	-3.312 ^d	.001
2) การช่วยฟื้นคืนชีพและการพยาบาล การแปลผล	0.92 ต่ำ	1.25 ปานกลาง	-2.520 ^d	.012
3) การดูแลผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่มีภาวะฉุกเฉิน การแปลผล	1.19 ต่ำ	2.26 ปานกลาง	-2.839 ^d	.005
4) การดูแลผู้ป่วยฉุกเฉินโรคทางกุมารเวชกรรม การแปลผล	0.80 ต่ำ	1.20 ปานกลาง	-3.066 ^d	.002
5) การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะฉุกเฉินทางโรคสูติกรรม การแปลผล	0.56 ปานกลาง	0.64 สูง	-1.812 ^d	.070
6) การดูแลผู้ป่วยมีปัญหาด้านสุขภาพจิต การแปลผล	0.51 ต่ำ	0.46 ปานกลาง	-1.508 ^d	.132
7) การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย การแปลผล	0.51 ต่ำ	0.46 ปานกลาง	-1.667 ^d	.096
8) การบันทึกเอกสารทางการพยาบาล การแปลผล	1.05 ต่ำ	0.85 ปานกลาง	-3.069 ^d	.020
สมรรถนะด้านความรู้ฯ โดยรวม การแปลผล	2.45 ต่ำ	4.36 ปานกลาง	-3.415 ^d	.001

**p < .05

จากตารางที่ 1 พบว่าก่อนเข้าโปรแกรมฯคะแนนในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (ร้อยละ 50.35) หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 73.33) โดยมีระดับสมรรถนะด้านความรู้เพิ่มขึ้นภายหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะฉุกเฉินทางโรคสูติกรรม ด้านการดูแลผู้ป่วยที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต และด้านการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย (p = .70, .132 และ .096 ตามลำดับ)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละระดับสมรรถนะด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลใหม่ ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน สำหรับพยาบาลใหม่ประเมินตนเอง (n = 15)

สมรรถนะด้านทักษะฯ	Mean Rank		z	P-value (2-tailed)
	ก่อนเข้าโปรแกรมฯ	หลังเข้าโปรแกรมฯ		
สมรรถนะด้านทักษะฯ โดยรวม	0.47	0.65	-3.408 ^d	.004
1. ด้านการทำหัตถการ	0.35	0.71	-2.897 ^d	.001
2. ด้านการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ภายในห้องฉุกเฉิน	0.65	0.62	-3.352 ^d	.001
3. ด้านการเตรียมอุปกรณ์ช่วยแพทย์	0.69	0.85	3.411 ^d	.001

**p < .05

จากตารางที่ 2 จากการประเมินตนเองของพยาบาลใหม่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านทักษะฯ เพิ่มขึ้นอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติทุกรายด้าน ($p = .001$) รวมทั้งสมรรถนะด้านทักษะฯ โดยรวม ($p = .004$)

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละระดับสมรรถนะด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลใหม่ ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาศมรรถนะพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน สำหรับพยาบาลเชี่ยวชาญ แผนกฉุกเฉิน ($n = 15$)

สมรรถนะด้านทักษะฯ	Mean Rank		z	P-value (2-tailed)
	ก่อนเข้าโปรแกรมฯ	หลังเข้าโปรแกรมฯ		
1. ด้านการทำหัตถการ	0.69	0.38	-3.408 ^d	.001
2. ด้านการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ภายในห้องฉุกเฉิน	0.63	0.35	-3.408 ^d	.001
3. ด้านการเตรียมอุปกรณ์ช่วยแพทย์	0.74	0.58	-3.326 ^d	.001
สมรรถนะด้านทักษะฯ โดยรวม	0.66	0.41	-3.408 ^d	.001

** $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านทักษะฯ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน จากการประเมินของพยาบาลเชี่ยวชาญเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .001$)

การอภิปรายผลการวิจัย

คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านความรู้และด้านทักษะฯ ในภาพรวมและรายด้านสูงขึ้นภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่า กิจกรรมการจัดอบรมของโปรแกรมฯ ที่จัดอบรมตามกรอบสมรรถนะพยาบาลฉุกเฉินของ⁷ สอดคล้องกับการเรียนรู้ของพยาบาลฉุกเฉินที่ต้องฝึกฝนโดยใช้ความรู้และฝึกฝนด้านทักษะจนเกิดเป็นสมรรถนะพยาบาลฉุกเฉิน นำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ของผู้บาดเจ็บอุบัติเหตุฉุกเฉินและผู้ป่วยฉุกเฉินทั่วไปได้ สอดคล้องกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ⁶ ในการสะท้อนคิดจากความรู้หรือประสบการณ์เดิมจากการทำแบบประเมินก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ในการฝึกปฏิบัติจากสถานการณ์จำลองและสถานการณ์จริงช่วยเพิ่มความรู้และทักษะอย่างเป็นรูปธรรม เมื่อฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญ ในการปฏิบัติงานในสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ⁸ พบว่าหลังการโค้ช ค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้การปฏิบัติการพยาบาลสูงจะช่วยให้สมรรถนะพยาบาลเพิ่มขึ้น และสามารถลดอัตราการเสียชีวิตในผู้ป่วยที่มีภาวะช็อกจากการเสียเลือดในห้องฉุกเฉิน สอดคล้องกับการศึกษาของ⁹ พบว่าทักษะของพยาบาลห้องฉุกเฉินเกิดจากประสบการณ์ในการทำงาน ความรู้และทักษะที่สั่งสมจากการปฏิบัติงานชำนาญ สอดคล้องกับการศึกษาของ¹⁰ ใช้รูปแบบ

การนิเทศที่พัฒนาขึ้นช่วยให้กลุ่มตัวอย่างมีทักษะเชิงวิชาชีพตามมาตรฐานงานบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉินเพิ่มขึ้น ช่วยให้มีความมั่นใจในตนเองและการตัดสินใจทางคลินิกเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ¹¹ พบว่าการจัดกิจกรรมช่วยฟื้นคืนชีพขั้นสูงช่วยให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ด้านการปฏิบัติช่วยฟื้นคืนชีพขั้นสูงเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ^{12,13} พบว่าผลการปฏิบัติงานเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นจากการสนับสนุนและช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานและพยาบาลพี่เลี้ยง สอดคล้องกับการศึกษาของ¹⁴ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะพยาบาลงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนระดับ M2 คือ การอบรมเพิ่มเติมและการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนในพยาบาลที่มีประสบการณ์ 1-2 ปี สอดคล้องกับ^{3,15} พบว่าการพัฒนาสมรรถนะพยาบาลเกิดจากพยาบาลพี่เลี้ยง ช่วยให้มีความมั่นใจ เป็นต้นแบบและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ^{8,16} พบว่าการใช้รูปแบบการโค้ชในผู้ป่วยที่มีภาวะช็อกจากการเสียเลือดในห้องฉุกเฉินพบว่าผลการปฏิบัติการพยาบาลที่ดีขึ้นจากพยาบาลที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้สูงขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ⁵ พยาบาลพี่เลี้ยงมีส่วนช่วยให้พยาบาลใหม่มีต้นแบบในการทำงาน ฝึกการคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับ^{17,18} การจัดกิจกรรมช่วยฟื้นคืนชีพขั้นสูงช่วยให้กลุ่มตัวอย่างมีทักษะในการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นสูงเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ¹⁹ พบว่าโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพงานการพยาบาลอุบัติเหตุฉุกเฉินและนิติเวช โรงพยาบาลฟาก ช่วยเพิ่มสมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะงาน สามารถจำแนกประเภทผู้ป่วยได้แม่นยำ แก้ไขภาวะคุกคามชีวิตและช่วยชีวิตผู้ป่วยได้ อย่างไรก็ตามถึง

แม้ว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของระดับสมรรถนะด้านความรู้จะเพิ่มสูงขึ้นทุกรายด้าน แต่มี 3 รายด้านที่มีค่าคะแนนเพิ่มสูงขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ .05 คือ ด้านการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉินทางโรคสูติกรรม ด้านการดูแลผู้ป่วยที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต และด้านการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย เนื่องจากทั้ง 3 รายด้านเกี่ยวข้องกับความรู้เฉพาะทาง ต้องอาศัยประสบการณ์ในการฝึกฝนเพิ่มเติมจนเกิดความชำนาญ สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของ⁶ ที่ต้องใช้เวลาในการสั่งสมประสบการณ์หรือความรู้ และต้องดำเนินเป็นวงจรอย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถสกัดความรู้ในระยะเวลาที่จำกัดได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ²⁰ พบว่าความรู้ก่อนและหลังพัฒนาสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพห้องผ่าตัดและส่องกล้องระบบทางเดินน้ำดีและตับอ่อน โรงพยาบาลสกลนคร มีคะแนนไม่แตกต่างกัน เนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาที่เหมาะสมในการฝึกฝนและพัฒนาสมรรถนะ จึงสรุปได้ว่าโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน ที่พัฒนาขึ้นจากสมรรถนะพยาบาลฉุกเฉินของ Royal College of Nursing⁷ ร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์⁶ มีส่วนช่วยส่งเสริมความรู้และทักษะของสมรรถนะของพยาบาลฉุกเฉินในกลุ่มตัวอย่าง ดังจะเห็นได้จากระดับค่าคะแนนเฉลี่ยในทุกด้านเพิ่มมากขึ้นหลังเข้าโปรแกรมฯ ทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดมั่นใจในการนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้รับมาใช้ในการแก้ไขภาวะฉุกเฉินชีวิตและช่วยชีวิตผู้ป่วยได้ และประยุกต์ใช้ในการให้การพยาบาลแก่ผู้รับบริการได้อย่างมั่นใจ ถูกต้อง และปลอดภัย รวมทั้งเพิ่มสมรรถนะการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ที่ค่าระดับทางสถิติ .05 จากข้อสันนิษฐานที่ได้กล่าวมาในข้างต้น นำไปสู่ข้อเสนอแนะของการทำวิจัยครั้งต่อไปในลำดับถัดไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 การศึกษาในครั้งนี้ช่วยพัฒนาสมรรถนะพยาบาลใหม่ฯด้านความรู้และด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพบุคลากรของโรงพยาบาล และลดการเกิดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น เพิ่มคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ได้

1.2 การศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประเมินคุณภาพงานบริการทางการแพทย์จากผลการติดตามจำนวนและความรุนแรงของรายงานการเกิดอุบัติการณ์ความเสี่ยงทางคลินิก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะพยาบาลที่พัฒนาขึ้นมาประยุกต์ใช้ในการปฐมนิเทศน์พยาบาลใหม่ขององค์กรพยาบาลหรือแผนกต่าง ๆ ได้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมวิจัย ผู้บริหารโรงพยาบาลทุกท่านที่เห็นถึงความสำคัญของโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะพยาบาลใหม่ แผนกฉุกเฉิน และอนุญาตให้เก็บข้อมูลวิจัย ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้คำชี้แนะและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

References

1. Ohaiba MM, Anamazobi EG, Okobi OE, Aguda K, & Chukwu VU. Trends and patterns in emergency department visits: a comprehensive analysis of adult data from the National Center for Health Statistics (NCHS) database. Cureus. 2024;16(8): 1-10.
2. Teeradechakul N, Khammungskhun P, & Khiamram T. The development of a nursing model for emergency level 3 (urgent) patients in the Accident and Emergency Department, Buriram Hospital. The Medical Journal of Srisaket Surin Buriram Hospitals. 2021;36(1): 191-205. (in Thai)
3. Wahyuni S, & Raharja WT. Model of health workers competency in public service perspective. Indian Journal of Public Health Research & Development. 2019;10(6): 1290-4.
4. American Academy of Emergency Nurse Practitioners. American Academy of Emergency Nurse Practitioners 2018 Membership Survey Results. 2019.

5. Campo TM, Comer A, Dowling Evans D, Kincaid K, Norton LM, Ramirez EG, et al. Practice standards for the emergency nurse practitioner specialty. *Advanced Emergency Nursing Journal*. 2018;40(4): 240-5.
6. Kolb DA. *Experiential learning: experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs (NJ): Prentice Hall; 1984.
7. Royal College of Nursing. *National Emergency Nursing Competency Framework. National Curriculum and Competency Framework for Emergency Nursing (Level 1)*. 1st ed. London: Royal College of Nursing; 2017.
8. Reongkhumklan S, Boonya O, & Jokkrajai P. Effectiveness of using the coaching model in nursing care for patients with hypovolemic shock in the emergency room at Nakhon Pathom Hospital. *Journal of Nursing Science Christian University of Thailand*. 2024;11(1): 34-51. (in Thai)
9. Suthi J. Development of Stroke Fast Track Patient Triage System at the Emergency Response and Dispatch Center of Yasothon Hospital. *Acad J Community Public Health*. 2021;7(1): 159-72. (in Thai)
10. Natee S. The development of participatory clinical supervision model of critically emergency nursing care, Accident and Emergency Department, Udon Thani Hospital. *Udonthani Hospital Medical Journal*. 2022;30(2): 292-304. (in Thai)
11. Chanmueang K. Development of advanced resuscitation competency among professional nurses in emergency and forensic work at Phon Phisai Hospital. *Journal of Health Research*. 2023;5(3): 112-24. (in Thai)
12. Ubas-Sumagasyay NA, & Oducado RM. Perceived competence and transition experience of new graduate Filipino nurses. *Nurse Media Journal of Nursing*. 2021;11(2): 147-56.
13. Serafin L, Strzaska-Kliś Z, Kolbe G, Brzozowska P, Szwed I, Ostrowska A, et al. The relationship between perceived competence and self-esteem among novice nurses-a cross-sectional study. *Annals of Medicine*. 2022;54(1): 484-94.
14. Thapromma K, & Dapha S. Factors influencing professional nurses competencies in the emergency department according to the perception of registered nurses in middle-level (M2) community hospitals of Healthcare Region 7. *Journal of Khon Kaen Provincial Health Office*. 2025;6(3): 1-16. (in Thai)
15. Muldee S, & Srijakkot J. Development of a program to enhance competency for caring hematological cancer patients receiving chemotherapy of professional nurses who have worked for less than 5 years and never received training in nursing for chemotherapy patients, Khon Kaen Hospital, Khon Kaen Province. *Journal of Sakon Nakhon Hospital*. 2024;26(2): 78-90. (in Thai)
16. Wonganu A, & Utthiya P. Effect of nurse practitioner (NP) intervention program for elderly patients: transitional care from hospital to home. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2024;1(1): 76-85. (in Thai)
17. Ngaoket S, Tubsuri P, Meetham P, & Wonginta K. Development outcomes of registered nurse's competency in Mukdahan Hospital. *Journal of Sakon Nakhon Hospital*. 2024;26(1): 101-14. (in Thai)

18. Chutchawan N, Yuroong A, Untaja P, Ankanawin U, Sutthilak C, & Thepnimit S. Effects of multi-scenario simulation learning program for developing military nursing performance in the Royal Thai Army nursing students. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2022; 23(2): 109-18. (in Thai)
19. Ratananun P. Effectiveness of a competency enhancement program for professional nurses in emergency and forensic nursing at Fak Tha Hospital, Uttaradit Province. *Academic Journal for Primar Care and Public Health Development*. 2024;2(1): 142-53. (in Thai)
20. Nongkunsan N, & Kittiwarat W. Effectiveness of competency development for perioperative nurses in endoscopic retrograde cholangiopancreatography (ERCP) at Sakon Nakhon Hospital. *Journal of Sakon Nakhon Hospital*. 2023;5(2): 125-37. (in Thai)
21. Choodum N, Lohitthai S, & Chua Chomket N. Competencies of professional nurses in the hospital. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2023;24(3): 31-8. (in Thai)